

in papam eligitur in regulam fidei taliter quod sicut liber canonicus Scripturæ, est quædam fidei regula scripta, ita homo electus in papam est quædam regula fidei animata: secundum est, quod Ecclesiæ commissum est a Christo Domino eligere sibi hominem, qui pro tempore sit talis regula, ut supra ostendimus, et eidem Ecclesiæ consequenter commissum est per suam acceptationem determinare quod sit canonice, et legitime electus; ita quod sicut ad pontificem, et Ecclesiæ pertinet determinare, qui libri sint canonici, sic et ad ipsam pertinet determinare, qui homo sit electus in canonem, et regulam animatam fidei: tertium est, quod ista materia, scilicet hunc hominem esse rite electum, et canonice factum regulam fidei, est materia determinabilis de fide ab Ecclesia.

XI. Quod ergo pontifex eligatur, et ponatur Ecclesiæ, ut regula fidei animata, abunde satis in superioribus ostendimus, cum constet ex evangelio dictum esse Petro et successoribus ejus, quod non deficeret fides ejus, et quod ipse confirmaret fratres in fide, et iterum quod portæ inferi non possint prævalere adversus eum, et ita sicut in antiquis patribus erat de fide loqui Spiritum sanctum ut ab ipsis res fidei tradarentur per revelationem, ita debet esse de fide in pontifice determinate esse auctoritatem ad explicandam, et proponendam fidem ita quod in se gerit quasi personam omnium patrum. Unde optime dixit Bernardus libro secundo de consideratione ad Eugenium papam: « Indagemus, inquit, diligentius quis scis, quam geras videlicet pro tempore personam in Ecclesia Dei. Tu princeps episcoporum, tu hæres Apostolorum, tu primatu Abel, gubernatu Noe, patriarchatu Abraham, ordine Melchisedech, dignitate Aaron, auc-

toritate Moyses, judicatu Samuel, potestate Petrus, unctione Christus.» De quo et jam videndum est idem Bernardus libro quarto de consideratione in fine. Est ergo in papa auctoritas, et regula fidei animata, sicut in libris canonici est regula, et auctoritas scripta, tamen differunt unumquodque juxta naturam suam, in papa enim est temporaliter et dependenter ab aliquibus conditionibus temporalibus quæ de novo fiunt et quia tales in particulari non sunt revelatae, inde oritur ista dubitatio circa certitudinem, qua tenetur de fide hunc hominem esse papam: quæ dubitatio non versatur circa libros canonicos qui tamquam regula inanimata, et scripta declarati sunt ab Ecclesia tamquam authentici, oportet ergo quod regula ista declaretur, et propouatur fidelibus ab ipsa Ecclesia quoties de novo eligitur, ita quod sicut libri canonici declarantur tamquam regula fidei scriptæ in perpetuum, ita regula fidei animata, quia eligibilis est, et ad tempus durans, oportet quod per electionem et declarationem Ecclesiæ proponatur fidelibus, et ea proposita non minus tenentur acceptare illam, quam librum canonicum, qui est regula scripta; ista per revelationem habita, et per declarationem Ecclesiæ propositam, illa per electionem, et ejus acceptationem, quia sic postulat natura talis regulæ, quæ animata est, et pro tempore eligibilis.

XII. Quod vero ad Ecclesiam pertineat declarare, et determinare, quod sit canonice, et legitime electus, sive per acceptationem universalem pacificam, sive per definitiōnem Concilii, si sit aliquod dubium in illa, sicut pertinet declarare quis liber sit, vel non sit canonicus, ex articulo præcedenti patet, ubi ostendimus Ecclesiæ commissam esse a Christo Domino electionem summi pontificis, et consequenter ad ipsam

pertinet determinare, et declarare quod electio sit legitima, et canonica; tum, quia ad ipsam pertinet legitime eligere, et tamquam legitime electum proponere fidelibus; ergo debet habere potestatem discernendi inter legitimam, et non legitimam electionem, quod fieri non potest, nisi ad ejus potestatem pertineat declarare quæ electio sit legitima; tum, quia si electio non sit pacifica, et pacifice acceptata, sed rationabiliter dubia, non potest pontifex procedere ad definiendum, et determinandum de ipsam electione, quia stante illo dubio non potest obligare, ut ejus determinaciones acceptentur pro legitimis, et indubitatibus; ergo necesse est quod Ecclesia pacifice acceptando determinet electionem non esse dubiam, sed legitimam. Quod vero hoc quod est esse canonice electum sit materia determinabilis secundum fidem ab Ecclesia ex eo patet, quia quando aliquid est regula fidei, et ut talis proponitur fidelibus, non minus est credibile per fidem, quod ista regula sit vera, et legitima quam quod sit de fide id quod determinatur per illam, sicut quando proponitur aliquis liber tamquam canonicus, sicut est de fide id quod in illo continetur, ita est de fide quod liber ille sit canonicus, et per revelationem Dei habitus: et similiter quando aliquid definitur a Concilio legitimo, vel a papa, non solum est de fide id quod per illum definitur, sed etiam quod illa sit vera, et legitima definitio obligans ad credendum; et quando aliquod Concilium confirmatur a pontifice decernit, quod illud est legitimum, et observari mandat; ergo similiter quando aliquis proponitur tamquam regula infallibilis fidei, definibile est quod sit legitimus pontifex, et legitime electus. Et hujus ratio est, quia quando aliquid definitur, de fide

est esse legitime definitum; ergo etiam potest, et debet esse de fide quod definitio ejus sit legitima; ergo similiter in quæcumque alia regula regulante res fidei, si de fide est esse regulatum legitime hic et nunc in particulari, etiam credi debet per fidem, quod regula ipsa sit legitima, quæ regulat hic et nunc. Quare hunc hominem esse electum in regulam legitimam, est materia credibilis per fidem, sicut statim amplius ostendetur. Id autem determinare potest tamquam de fide, quia Ecclesia errare non potest in his, quæ de fide sunt, cum sit columna, et firmamentum veritatis; ergo si universaliter acceptat aliquid quod est materia credibilis per fidem, determinare eam potest tamquam de fide.

XIII. His explicatis conclusio posita probatur. Et primo, nam Martinus V, in Concilio Constantiensi in damnatione errorum Wiclephi, quæ habetur post sessionum XLV, et ultimam Concilii, in interrogacionibus, quæ faciendæ sunt suspectis in fide ad indagandum, an legitime credant, ponit hanc interrogationem: « Item utrum credit quod papa canonice electus, qui pro tempore fuerit ejus nomine proprio expresso sit successor Beati Petri habens supremam auctoritatem in Ecclesia Dei? » Quæ verba non loquuntur de veritate illius propositionis in communione: Quod omnis rite electus est summus pontifex, sed in particulari de eo qui pro tempore est pontifex exprimendo nomen proprium verbi gratia Innocentium X et de hoc cuius nomen proprium exprimitur, jubet pontifex, ut interrogetur suspectus in fide, an credit quod talis sit successor Petri, et summus pontifex; ergo hoc pertinet ad actum credendi, non ad illationem, aut ad moralem certitudinem, neutrum enim est credere. Item, quia de fide

credimus hanc numero Ecclesiam, in qua sumus, esse Ecclesiam catholicam, et apostolicam, habere que caput visible in terris; sed facta electione pacifica, et indubitate acceptata, non potest recipi, et haberri pro vera Ecclesia illa quæ non fuerit unita cum suo capite visibili, eique subjecta; ergo oportet quod sicut est de fide hanc numero Ecclesiam esse veram Ecclesiam ex illa auctoritate, quæ credimus: Unam, sanctam, catholicam, et apostolicam Ecclesiam, ita sit de fide, facta legitima electione, quod iste homo, cui tamquam capitii suo unitur, sit vere caput Ecclesiæ, et summus pontifex.

XIV. Deinde secundo ostenditur eadem conclusio esse de fide quoad se, et quoad nos ex vi electionis acceptatæ pacifice ab Ecclesia. Duo autem sunt quæ Ecclesia acceptat in pontifice, alterum quod hic et nunc in particulari sit regula fidei infallibilis, alterum quod acceptat illum tamquam caput, cui universalis Ecclesia unitur, et sic acceptato facit hanc propositionem esse de fide, nam impossibile est, quod Ecclesia erret in acceptanda quamcumque regula fidei sive sit definitio Concilii, sive liber aliquis canonicus, sive traditio aliqua, et quod acceptando illam tamquam regulam fidei, non sit de fide quod illa sit vera, et legitima regula: ergo etiam impossibile est, quod Ecclesia erret in acceptando summo pontifice in particulari, si quidem acceptat illum tamquam regulam supremam, et animatam in proponendis rebus fidei. Antecedens præter dicta patet, quia si non est certum secundum fidem, quod iste liber in particulari sit canonicus, aut ista definitio sit legitima definitio, non possumus esse certi de rebus definitis, aut traditis in libro canonico: neque est simile de proponente proxime

res fidei, et prædicante eas, quem non tenemur credere de fide, quod sit legitimus minister evangelii, quia ille qui prædicat evangelium, et proponit res fidei non se habet tamquam regula determinativa rerum fidei, sed solum ut minister intimans aliis ea, quæ credenda sunt, unde nec alii, qui credunt moventur ab illius auctoritate, sed ex credibilitate eorum quæ propnuntur, et nisi sufficienter propnuntur, ita ut eorum credibilitas innotescat audienti, non obligatur credere. At vero pontifex proponit res credendas tamquam regula fidei et judex determinans quænam credenda sint, et ita ex ejus auctoritate obligatur homo ad credendum: necesse est ergo quod fideles sint certi quod ille qui definit, et regulat res fidei, habeat auctoritatem illas regulandi, et definiendi, alias enim si contingeret dubitare de auctoritate quam habet hic in particulari definiens, non poterit esse certus quod res maneant definitæ de fide; sicut si dubitatur de aliquo libro canonico, an vero sit canonicus, non potest manere certitudo de his, quæ in illo continentur.

XV. Secundum, quod acceptat Ecclesia universaliter est, quod sit caput ejus uniendo se illi tamquam visibili capitii supremo et subjiciendo se illi; non enim sufficit quod Ecclesia subjiciat se cuicunque rite electo in pontificem quasi in communi, sed alicui visibili capitii debet esse unita, et subjecta; non est autem visibile, nisi sit determinatum in particulari; ergo oportet quod Ecclesia huic in particulari se subjiciat, et uniat tamquam capitii, quam subjectionem, et unionem facit Ecclesia hoc ipso, quod pacifice acceptat electionem factam in hac determinata persona, vel illa. Sed hoc ipsum est determinare infallibiliter, quod ille homo sit ca-

put Ecclesiæ, si quidem in exercitio tota Ecclesia illi unitur, ut capiti, ipsumque recognoscit: tota autem Ecclesia in hoc errare non potest, ergo in ipso exercitio Ecclesia determinat, quod iste homo sit caput suum, ita ut sint schismatici, qui oppositum sentiunt, nulla enim major determinatio esse potest, quod iste sit pontifex, quam quod universalis Ecclesia sic ipsum recognoscat pro pontifice, et acceptet, idem enim est Ecclesiam universalem dicere in actu signato: Hic homo est vere et legitimate pontifex, et quod universalis Ecclesia in ipso exercitio id dicat, uniendo se, et subjiciendo se illi tamquam capitii. Haec ergo determinatio cum versetur circa materiam fidei, scilicet quod haec Ecclesia universalis sit unita suo visibili capitii in particulari, quo sublato ruit totum, quod de Ecclesia credimus, quod sit vera hic et nunc, et catholica, necesse est quod illa determinatio Ecclesiæ circa taalem materiam, recognoscendo hunc hominem, tamquam supremam regulam, sit determinatio de fide.

XVI. Et hoc ipsum amplius confirmatur, quando non solum Ecclesia in actu exercito ipsum acceptat in pontificem, et ejus electionem, sed etiam quando ipse pontifex in exercitio definit aliquid tamquam de fine tenendum; tunc enim impossibile est, quod de fide credamus illud objectum tamquam definitum, et non credamus ipsam definitiōnem esse legitimam, et consequenter ipsum definientem hic et nunc infallibilem auctoritatem habere circa determinationem, et regulationem rerum fidei, quod est credere quod hic homo definiens sit papa, et supremam auctoritatem in Ecclesia habeat. Unde quando pontifex sic definit nullus catholicorum est, qui assentiens rebus definitis

credendo, in actu exercitio non credit etiam ipsum, qui proponit definiendo, et regulando habere hanc supremam potestatem regulativam fidei, et consequenter in actu exercito credit esse papam, licet quando postea haec veritas quasi in actu signato, et speculative seorsum cogitatur non appareat propter multas circumstantias, et conditio-nes, quæ concernunt hunc aut illum hominem in particulari quomo-ido id sit de fide, cum non videatur revelatio omnia illa in particu-lari attingere, et declarare nobis.

XVII. Tertio probatur non suffi-cere quod certitudine quadam morali teneamus hunc esse pontificem, nam saltem debemus credere quod omnia, quæ facit iste homo in parti-culari sunt rite facta eo modo, quo ab aliis veris pontificibus fiunt, ergo debet talis homo, vel credi cer-to quod sit verius pontifex, vel credi quod utitur privilegio veri summi pontificis. Antecedens patet, quia in hoc ipso quod pacifice acceptatur, ut pontifex, vere obligantur omnes ad acceptandum quæcumque ab ipso definita fuerint, et definitiones fidei credere tenentur; ergo oportet credere, quod illa sunt rite facta, et veræ definitiones: ergo etiam quod habet ille homo quidquid requiritur, ut ejus acta sint valida, alias si valida non es-sent, falleretur Ecclesia in accep-tandis, et credendis his, quæ ab ipso definiuntur. Si autem credimus quod hic homo in particulari habet quidquid requiritur, ut definitiones ab ipso factæ sint legitimæ, et ve-ræ, oportet quod credamus, vel quod habet in re auctoritatem summi pontificis, vel quod si in re ha-bet aliquem defectum ratione cuius non sit pontifex, tamen Deus sup-plet quidquid requiritur, ut ejus acta sint valida, ne Ecclesia in hoc fallatur, hoc autem æque incertum

est, atque illud primum, nam non est magis revelatum, quod huic homini confert Deus privilegia pontificis, et supplet ejus auctoritatem, quam quod in re sit pontifex, præsertim cum istud supplementum, et concessio extraordinaria non fundetur in ipsa promissione Christi, quæ solum facta est Petro, et ejus successoribus; ergo sine nova revelatione constare non potest; debet ergo credi quod in re sit pontifex et quod Deus non permittet eligi eum, qui capax non sit illius dignitatis.

XVIII. Nec dici potest definitiones Conciliorum, prout ab aliquo Concilio in particulari fiunt, vel definitiones pontificum, prout ab isto in particulari procedunt, non sunt de fide, quia ab ipsis fiunt in particulari (quia potest contingere quod aliquid non sit verum Concilium) sed quia ab Ecclesia acceptantur, et ideo sufficit de isto pontifice, aut de isto Concilio in particulari secundum certitudinem moralem credere quod habeant illam auctoritatem. Sed contra est, nam Ecclesia non habet majorem auctoritatem ad faciendum res de fide per suam acceptationem, quam Concilium hoc in particulari, vel pontifex persuam definitionem, imo tota Ecclesia secundum auctoritatem suam est in Concilio; ergo ratio determinans, et declarans rem esse de fide, non est acceptatio Ecclesiæ, sed definitio Concilii, aut papæ, nec Christus Dominus promisit infallibilitatem, et indeficientiam fidei ipsi acceptationi Ecclesiæ, sed ipsi Petro, aut ejus successoribus; ergo non innititur confirmatio fidei Ecclesiæ acceptanti, sed Petro confirmanti; imo Concilium, in quo est tota Ecclesia auctoritative confirmationem petit in determinationibus fidei ab ipso pontifice pro tempore, et in particulari considerato; ergo non

fit confirmatio fidei per acceptationem Ecclesiæ, sed per definitionem papæ: ac denique si acceptatio Ecclesiæ facit rem esse de fide, etiam si Concilium in particulari, aut pontifex in particulari legitimus non esset: ergo etiam acceptatio Ecclesiæ, qua pacifice acceptat aliquem hominem in pontificem, et in regulam fidei, facit quod sit de fide hunc hominem esse papam, si quidem id est materia creditibilis per fidem sicut de quacumque regula fidei est creditibile, quod sit regula legitima, ut ostendimus; ergo acceptatio Ecclesiæ in hac materia, quæ de fide est cum errare non possit, reddit illam de fide.

SOLVUNTUR ARGUMENTA.

XIX. Pro parte ergo negativa, quod scilicet non sit de fide hunc electum esse pontificem, plura solent argumenta coacervari. Nos difficultates omnes ad quatuor capita reducimus, sicut enim unaquæque res per quatuor causas producitur in esse, et conservatur, sic suo modo juxta quatuor causas, quæ concurrunt ad hanc veritatem, quod hic homo sit pontifex, proponemus difficultates quas ad illas quatuor causas, seu capita reducimus. Primo ergo arguitur ex parte causæ finalis, nam tota ratio propter quam necesse est de fide, hunc hominem esse pontificem, est propter certitudinem quam habemus de Ecclesia, quod sit vera, et legitima congregatio fidelium, etiam illa numero, quam nunc videmus, et sic necesse est, quod eadem certitudine teneatur, quod ille qui nunc est legitimate electus sit papa; sed hæc ratio nihil probat; ergo. Minor probatur, nam non est minus necessaria certitudo sacramentorum in Ecclesia puta

fide illos esse episcopos; ergo similiter in nostro casu.

XXI. Respondetur solutione ibi data, nec enim est minus necessaria certitudo sacramentorum, quam certitudo capitum Ecclesiæ, si cætera sint paria, non e contra, sunt enim necessitates diversi generis, cum una requiratur in ordine ad consequendam salutem tantum, altera etiam in ordine ad regulandum, et determinandum ea quæ sunt fidei, tamquam regula infallibilis illius. Sacraenta autem secundum quod in particulari procedunt ab aliquo ministro non se habent ut regula fidei, nec ex eorum unitate visibili, aut unione cum ipsis pendet essentialiter unitas Ecclesiæ, sed se habent ut medicinæ peccatorum, et instrumenta gratiæ: unde circa ipsa sacramenta in particulari nulla Ecclesiæ acceptatio, aut definitio versatur, sed solum circa ipsa sacramenta in specie, quia eorum natura, et virtus definitioni fidei subsistit, non eorum usus, et exercitium. In pontifice autem non solum fides versatur circa ejus potestatem in communi, sed etiam circa acceptationem ejus in particulari, quia acceptatur ut regula fidei, et caput Ecclesiæ, et per suas definitiones in particulari innotescit ejus auctoritas. Unde debet in particulari acceptari sicut quæcumque alia regula fidei, ut dictum est.

XXII. Et si adhuc urgeas, non minus esse de fide Ecclesiam esse sanctam quoad sacramenta, quam esse unam, et apostolicam quoad unionem cum suo capite, sed non obstante sanctitate Ecclesiæ quoad sacramenta adhuc non est de fide hanc hostiam in particulari esse consecratam; ergo non obstante unitate Ecclesiæ, et ratione apostolice quoad unionem capitum, non erit de fide hunc hominem numero esse pontificem respondetur, quod